

УДК 621.9

¹Т.В. Сокульський, ²А.В. Грабар

¹Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

²ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», Україна

ДИНАМІЧНА МОДЕЛЬ ПРОЦЕСУ РОЗТОЧУВАННЯ ПРУЖНИХ ШАЙБ ВЕЛИКИХ ДІАМЕТРІВ

T.V. Sokulsky, A.V. Hrabar

DYNAMIC MODEL OF THE PROCESS OF SUSPENSION OF THE LARGE RADIATOR DIAGNOSTICS

Для запису математичної моделі процесу розточування пружинних шайб великих діаметрів (ПШВД) необхідно задати такі припущення: деформації системи вважаємо пружними, а зведені жорсткості елементів системи – лінійними; зусилля різання в тангенційному та радіальному напрямках вважаємо прямопропорційними глибині різання; швидкість обертання пристрою для закріплення нежорсткої гвинтової деталі вважаємо постійною; деформацією згину пристрою для закріплення ПШВД нехтуємо; демпфуванням у системі нехтуємо внаслідок короткочасності ударного процесу різання; на ділянках врізання інструменту та його виходу глибина різання лінійно змінюється.

Розрахункову схему процесу різання зображено на рис. 1.1.

Згідно із вказаними припущеннями тангенціальна P_z та радіальна P_y сили різання визначаються за залежностями [1]:

$$\begin{cases} P_z = C_{pz}t, \\ P_y = C_{py}t, \end{cases} \quad \text{при } t > 0. \quad (1)$$

де C_{pz} і C_{py} - відповідно коефіцієнти пропорційності, які залежать від матеріалу деталі, швидкості різання, подачі, форми різця, змащувально-охолоджуючої рідини тощо;

t - глибина різання.

З врахуванням координат зони врізання та виходу інструменту розрахункова глибина різання визначається за залежностями:

$$t_y = \begin{cases} t_0 \left(\frac{x}{l_1} \right), & 0 < x < l_1, \text{ (врізання)} \\ t_0, & l_1 \leq x \leq l_2, \\ t_0 \left(1 - \frac{x - l_2}{l - l_2} \right), & l_2 < x < l, \text{ (вихід)} \\ 0, & x \leq 0 \text{ або } x \geq l, \end{cases} \quad (2)$$

де t_0 - глибина різання для зняття розрахункового припуску;

$l = \frac{h}{\sin \gamma}$ - повна довжина різання;

h - товщина тіла ПШВД;

l_1 і l_2 - розрахункові координати зон врізання та виходу інструменту;

$x = u - z$ - координата розташування різця відносно тіла ПШВД;

γ - кут підйому гвинтової лінії ПШВД на внутрішньому діаметрі.

Реальна глибина різання залежить також від радіального зміщення різцетримача u та радіального відходу ПШВД за рахунок його поперечного згинання ρ_{non} . В деякому наближенні ρ_{non} дорівнює:

$$\rho_{non} = (R_2 - R_1) \cdot \left(1 - \cos \frac{u - v\tau}{R_2 - R_1} \right) \quad (3)$$

де R_2, R_1 - радіуси отвору деталі відповідно до і після розточування;
 u - координата руху ПШВД;
 τ - біжучий час.

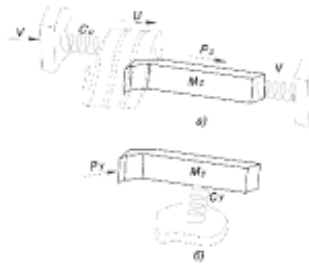

Рис. 1.1. Розрахункова схема в площині дії:
 а) тангенційної сили P_z ; б) радіальної сили P_y

Тоді дійсна глибина різання визначено:

$$t = t_y - \rho_{non} - y. \quad (4)$$

Диференціальні рівняння руху різцетримача у тангенційному та радіальному напрямках записано у такому вигляді:

$$M_z \ddot{z} = -c_z z + P_z; \quad (5)$$

$$M_y \ddot{y} = -c_y y + P_y, \quad (6)$$

де M_z, M_y - зведена маса різцетримача у тангенціальному та радіальному напрямках;

c_z, c_y - зведена жорсткість різцетримача у тангенціальному та радіальному напрямках;

z, y - тангенціальна та радіальна координати руху різцетримача.

Рівняння руху нежорсткої гвинтової деталі:

$$M_u \ddot{u} = -c_u (u - v\tau) - P_z, \quad (7)$$

де M_u - зведена маса витка нежорсткої гвинтової деталі до точки контакту з різцем;

c_u - зведена жорсткість витка нежорсткої гвинтової заготовки в місці контакту з різцем;

u - координата руху гвинтової заготовки;

v - швидкість обертання пристрою для ПШВД.

Добутки відповідних жорсткостей на деформації пружних елементів визначають динамічні зусилля, які виникають в них. Координату ПШВД зручно відраховувати від моменту контакту, тому її початкове значення також є нульовим, а швидкість у цей момент дорівнює швидкості обертання пристрою для закріплення ПШВД.

Тому
$$z_0 = 0; \quad y_0 = 0; \quad u_0 = 0; \quad \dot{z}_0 = 0; \quad \dot{y}_0 = 0; \quad \dot{u}_0 = v. \quad (8)$$

Розв'язок вказаної системи рівнянь можна здійснити аналітичним методом, розділивши процес обчислень на окремі етапи, на кожному з яких характеристики системи незмінні, та контролюючи зміну структурного стану системи із зміною глибини різання, кожен раз розв'язуючи одержану систему рівнянь з новими початковими умовами. Для практичного аналізу зручно застосувати стандартний чисельний метод інтегрування системи диференціальних рівнянь, наприклад, метод Рунге – Кутта. Для цього систему (5, 7) необхідно звести до системи (8) диференціальних рівнянь першого порядку, виконавши очевидні перетворення для заміни змінних.

Література

1. Филоненко С.Н. Резание металлов. – Киев. «Техніка», 1975.- 232с.